

RECEPȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2025

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2025

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL

(pentru etapa 2025)

**privind implementarea proiectului din cadrul concursului
Tineri Cercetători pentru anii 2025-2026**

**Proiectul „Mecanisme de atenuare a intensității emigrației tinerilor în vederea consolidării
sustenabilității sociodemografice în Republica Moldova”**

Cifrul proiectului 25.80012.0807.27TC

Prioritatea strategică IV. Provocări societale

Președinte al Senatului ASEM

STRATAN Alexandru

Rectorul Academiei de Studii Economice
din Moldova, dr. hab., prof.univ., academician

STRATAN Alexandru

Conducătorul proiectului
Dr.

TABAC Tatiana

L.Ș.

Chișinău, 2025

CUPRINS:

1. Scopul etapei 2025 conform proiectului depus la concurs.....	3
2. Obiectivele etapei 2025.....	3
3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2025.....	3
4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2025.....	3
5. Rezultatele obținute	4
6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice.....	7
7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului 2025.....	12
8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului 2025.....	12
9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului 2025.....	13
10. Dificultăți în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane.....	13
11. Recomandări, propuneri.....	14
12. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect 2025 în limba română și în limba engleză (Anexa 1).....	15
13. Lista lucrărilor științifice, publicate în anul 2025 (Anexa 2).....	17
14. Executarea devizului de cheltuieli din contractul de finanțare pentru anul 2025 (Anexa 3).....	19
15. Componenta echipei conform contractului de finanțare pentru anul 2025 (Anexa 4).....	20

1. Scopul etapei 2025 conform proiectului depus la concurs (obligatoriu).

Fundamentarea teoretico-metodologică a cercetării mecanismelor de atenuare a intensității emigrației tinerilor din Republica Moldova

2. Obiectivele etapei 2025 (obligatoriu).

1. Fundamentarea teoretico-metodologică a cercetării mecanismelor de atenuare a intensității emigrației tinerilor din Republica Moldova.
2. Analiza tendințelor actuale și perspective ale migrației tinerilor și fundamentarea programului de cercetare sociologică.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2025 (obligatoriu)

1. Elaborarea cadrului științific și metodologic al cercetării privind mecanismele de atenuare a fluxurilor emigraționale în rândul tinerilor din Republica Moldova.
2. Analiza tendințelor actuale ale migrației tinerilor din Republica Moldova (în profil național, teritorial și în funcție de mediul de reședință) și estimarea impactului prospectiv pe termen mediu și lung asupra echilibrului demografic.
3. Identificarea principalelor provocări și determinanți ai migrației tinerilor din perspectiva literaturii științifice naționale și internaționale.
4. Elaborarea programului de cercetare pentru studiul sociologic „Cauze și factori determinanți ai emigrației tinerilor din Republica Moldova”: proiectarea chestionarului și definirea eșantionului de cercetare.
5. Diseminarea rezultatelor cercetării prin participarea la două conferințe științifice naționale sau internaționale și prin publicarea a două produse științifice.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2025

1. A fost elaborat cadrul teoretico-metodologic al cercetării privind mecanismele de atenuare a intensității emigrației tinerilor din Republica Moldova.
2. A fost realizată analiza tendințelor actuale ale migrației tinerilor din Republica Moldova, atât la nivel național, cât și dezagregată pe mediu de reședință și nivel teritorial, precum și estimarea impactului prospectiv pe termen mediu și lung asupra dinamicii demografice.
3. Au fost identificate principalele provocări și determinanți ai migrației tinerilor, pe baza literaturii științifice naționale și internaționale relevante.
4. A fost elaborat proiectul Programului de Cercetare pentru studiul sociologic „Cauze și factori determinanți ai emigrației tinerilor din Republica Moldova”.
5. A fost inițiat studiul de modelare a impactului migrației externe asupra dezvoltării economice a Republicii Moldova, prin abordări econometrice pentru perioada 2015-2040, cu accent pe contribuția și pierderile demografice asociate tinerilor (15-39 de ani).

6. A fost inițiată analiza longitudinală a factorilor determinanți ai intențiilor de migrație, utilizând datele panel GGS (valul 1 și 2), cu focalizare pe comportamentele și motivațiile migratorii ale tinerilor (15-39 de ani).
7. Au fost elaborate două articole științifice și transmise spre publicare în culegerile conferințelor științifice internaționale.
8. Rezultatele cercetărilor au fost diseminate în cadrul a patru conferințe științifice internaționale și prezentate suplimentar în cadrul unei expoziții științifice internaționale.
9. Au fost elaborate trei propuneri de comunicări științifice pentru participarea în anul 2026 la conferințe relevante domeniului de cercetare, inclusiv *Conferința Alp-Pop 2026* și *Conferința Young Demographers*.

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini) (obligatoriu)

Scopul principal al activităților desfășurate în anul 2025 a fost elaborarea bazei teoretice și metodologice a proiectului, precum și pregătirea pentru etapa de colectare a datelor empirice noi – date care vor permite identificarea factorilor determinanți ai emigrației tinerilor și particularitățile specifice acestui fenomen insuficient documentat în Republica Moldova. Pentru atingerea acestui scop a fost necesară analiza aprofundată a cadrului conceptual existent și formularea abordării metodologice care va fi utilizată atât în cercetarea empirică, cât și în implementarea activităților proiectului pe parcursul anului 2026 (activitatea 1).

Cadrul teoretic. Analiza abordărilor teoretice a evidențiat necesitatea utilizării *abordărilor complexe și sistemice* în identificarea mecanismelor de atenuare a intensității emigrației tinerilor. *Abordarea complexă* presupune examinarea migrației ca rezultat al interacțiunii multiplelor dimensiuni – economice, sociale, culturale, educaționale și instituționale – care modelează comportamentul migrator, în cazul dat al tinerilor. *Abordarea sistemică* pornește de la premisa că emigrația tinerilor este influențată de funcționarea simultană a mai multor sisteme (economic, educațional, demografic, social) și, prin urmare, necesită soluții integrate, coordonate intersectorial. În acest sens, devine esențială identificarea mecanismelor adecvate fiecărui sistem și înțelegerea modului în care intervențiile dintr-un domeniu pot amplifica sau completa efectele generate în celelalte.

În investigarea cauzelor și determinantilor emigrației tinerilor, proiectul va valorifica mai multe cadre teoretice. *Teoria push-pull* (Lee, 1966) oferă o schemă generală de interpretare a factorilor de respingere din țara de origine și de atracție din țările de destinație, explicând presiunea migratorie persistentă. Totodată, analiza va include și *barierele migrației*, relevante pentru tinerii care, în pofida intențiilor de plecare, nu dispun de resurse, informații sau oportunități suficiente pentru a migra.

Teoria rețelelor sociale (Massey et.al., 1997) este esențială pentru înțelegerea mecanismelor prin care migrația tinerilor se reproduce și se extinde: existența rudelor, prietenilor și conaționaliilor peste hotare facilitează circulația informațiilor, reduc costurile și riscurile migrației și influențează selecția destinațiilor. În acest context, proiectul va identifica canalele prin care tinerii aleg să plece, principalele țări, precum și statutul de ședere planificat (legală sau clandestină).

Teoria segmentării pieței muncii (Doeringer & Piore, 1971) va contribui la interpretarea aspirațiilor ocupaționale ale tinerilor și a modului în care aceștia percep oportunitățile din piața muncii interne. Această abordare permite examinarea orientării tinerilor migranți fie către locuri de muncă de prestigiu, fie către segmentul inferior al pieței, precum și evaluarea mobilității internaționale la studii ca strategie de acces la joburi mai avantajoase peste hotare.

Având în vedere limitele modelelor tradiționale, care pornesc de la presupunerea uniformității factorilor și reacțiilor migratorii, proiectul integrează și perspectivele contemporane avansate, în special *teoria aspirațiilor și capacităților* (de Haas, 2021). Aceasta explică migrația ca rezultat al interacțiunii dintre aspirațiile tinerilor de a-și îmbunătăți condițiile de viață și capacitățile reale de a migra, determinate de resursele financiare, informaționale, educaționale, instituționale și de libertățile disponibile. Potrivit teoriei, migrația tinerilor este alimentată de creșterea aspirațiilor într-un context în care capacitățile de mobilitate sunt inegale, ceea ce ajută la înțelegerea diversității comportamentelor migratorii și a motivelor pentru care unii tineri migrează, iar alții rămân.

Teoria auto-determinării (Deci & Ryan, 2000) oferă un cadru solid pentru înțelegerea motivației tinerilor de a migra prin prisma celor trei nevoi psihologice fundamentale: autonomie, competență și relaționare. Dacă mediul local nu satisface aceste nevoi, tinerii caută împlinire și dezvoltare în alte contexte, ceea ce sporește intenția de emigrare. În proiectul actual, această teorie este utilă pentru fundamentarea mecanismelor de retenție, evidențiind necesitatea creării unor programe și oportunități care amplifică sentimentul de autonomie, creșterea competențelor profesionale și integrarea socială a tinerilor în comunitate.

Modelul ecologic al dezvoltării (Bronfenbrenner, 1994) completează perspectiva psihologică printr-o abordare sistemică. Dezvoltarea tinerilor este influențată simultan de familie, școală, comunitate, instituții și valori culturale. Când aceste sisteme nu furnizează suport adecvat, oportunități sau resurse, tinerii sunt împinși spre alte „ecosisteme” mai favorabile, de regulă din străinătate. În cadrul proiectului, această teorie sprijină argumentul că intervențiile trebuie coordonate intersectorial, vizând nu doar individul, ci și mediile educaționale, economice și sociale care formează parcursul tinerilor.

Teoria Schimbării (Theory of Change) este aplicabilă proiectului ca instrument conceptual pentru definirea etapelor, condițiilor și rezultatelor necesare reducerii intensității migrației. Aceasta permite formularea unei logici clare a intervențiilor: identificarea factorilor determinanți ai emigrării, definirea schimbărilor dorite (la nivel de comportamente, politici, instituții) și stabilirea mecanismelor prin care aceste schimbări pot fi generate. În contextul proiectului, teoria ajută la structurarea coerentă a mecanismelor de intervenție, la articularea legăturii dintre rezultate și impact, și la fundamentarea recomandărilor de politici publice orientate spre retenția tinerilor.

Cadrul metodologic. Pentru realizarea scopului general al proiectului și a obiectivelor sale specifice a fost stabilită o abordare metodologică interdisciplinară, care integrează metode de cercetare din mai multe domenii științifice. Din demografie vor fi utilizate, în mod particular, *prognoza demografică* a populației și *prognoza migrației pe vârste, sexe și profiluri teritoriale*, precum și *analiza longitudinală a datelor de tip panel*, necesară pentru examinarea dinamicii intențiilor de emigrare și a realizării lor efective în timp.

Din sociologie va fi aplicată *ancheta sociologică pe bază de chestionar*, instrument central în studiul empiric orientat spre identificarea cauzelor, factorilor determinanți și particularităților

fenomenului de migrației tinerilor. Pe lângă aplicarea anchetei sociologice cercetarea urmează să utilizeze *tehnici de eșantionare* pentru asigurarea reprezentativității și validității rezultatelor.

Din economie va fi utilizată *analiza econometrică*, necesară pentru modelarea relațiilor cauzale dintre variabilele și evaluarea influenței determinantilor asupra intensității emigrației tinerilor. Identificarea factorilor determinanți ai migrației prin intermediul teoriei push–pull va permite fundamentarea selectării variabilelor explicative și structurarea modelului econometric.

Analiza și interpretarea indicatorilor demografici privind impactul migrației tinerilor asupra evoluțiilor demografice actuale și viitoare, precum și prelucrarea datelor empirice colectate, vor fi realizate prin *metode statistice*, incluzând analiza descriptivă și analize avansate, precum regresia logistică binară și regresia multinomială.

Cercetarea este completată de metode general-științifice – sinteză teoretică și empirică, inducție și deducție logică, analiză comparativă și analiza în dinamică a proceselor migraționale – care asigură coerența interpretării și integrarea rezultatelor într-un cadru conceptual robust.

Studiul literaturii științifice naționale și internaționale (activitatea 2) a fost realizat pe un cadru multi-nivel (macro–meso–micro) pentru a descompune presiunile economice, contextul instituțional, rețelele sociale și aspirațiile individuale, oferind o înțelegere cuprinzătoare a factorilor determinanți ai migrației tinerilor în Moldova și în state europene comparabile. Procesul de selecție a literaturii a urmat o abordare structurată și sistematică, utilizând în principal baze de date academice internaționale (Scopus, ScienceDirect, SpringerLink) și rapoarte ale organizațiilor internaționale (OECD, ICMPD, IOM, Banca Mondială, JRC). Review-ul a inclus studii publicate între 2010 și 2025, cu accent pe ultimul deceniu.

Literatura științifică publicată în această perioadă indică un tipar constant în Europa și țările Parteneriatului Estic: emigrația tinerilor este determinată de interacțiunea multi-nivel dintre condițiile macroeconomice, structurile sociale de la nivel meso și aspirațiile individuale. Factorii macroeconomici rămân cei mai puternici determinanți (disparități salariale, șomaj ridicat, productivitate scăzută, instituții slabe). În Moldova și România, diferențele de venit față de statele UE sunt principalele motoare ale emigrației (Simionescu, 2016; OECD, 2025). Piața muncii din Moldova – marcată de salarii reduse și diversificare limitată – generează riscuri de emigrare ridicate în rândul tinerilor de 20-34 de ani (Tabac, 2021). Situații similare sunt evidențiate în Sudul Europei (Grecia, Italia, Spania), unde criza din 2008 a accelerat „brain drain”-ul (Theodoropoulos et al., 2014; Tintori, 2017). Polonia reprezintă un caz de tranziție spre echilibru migratoriu datorită creșterii economice (Fihel, 2023). Statele Balcanilor de Vest continuă să fie marcate de salarii mici și încredere instituțională scăzută (WFD, 2019). Rețelele diasporei reduc costurile migrației și consolidează mobilitatea (ICMPD, 2024). La nivel individual, educația și aspirațiile profesionale prezic intențiile de migrare. Studiile din România și Moldova arată că tinerii cu educație superioară și orientare globală sunt cei mai predispuși să migreze (IOM, 2017; Roman, 2016).

Analiza tendințelor actuale ale migrației tinerilor și impactului prospectiv asupra echilibrului demografic (activitatea 3) a demonstrat că sporul migrațional la tinerilor de 15-39 de ani reprezintă două treimi (sau –214,5 mii persoane) din migrația negativă cumulată în 2014-2023. Sunt observate diferențieri semnificative ale intensității migrației în rândul tinerilor de diverse grupe de vârstă. Datele confirmă că cele mai ridicate niveluri ale migrației sunt la vârsta

de 19 ani, în timp ce grupa de vârstă 20–24 de ani a înregistrat cea mai mare contribuție la migrația internațională din ultimii zece ani.

Prognoza demografică oferă o imagine exploratorie asupra potențialelor efecte demografice ale tinerilor pe termen mediu și lung. Rezultatele arată reducerea intensității migrației tinerilor în viitor în toate cele trei scenarii. În scenariul scăzut, rata migrației nete se va diminua de la -2% la -1,8% în 2040; în scenariul mediu, până la -0,8% în 2040; iar în scenariul înalt – de la -1,5% în 2024 la -0,2% în 2040. Diminuarea migrației tinerilor în viitor se explică atât prin stabilirea unor rate mai scăzute ale migrației în scenariile de prognoză, cât și prin reducerea contingentului de populație din grupele de vârstă analizate.

Fenomenul are un pronunțat caracter teritorial polarizat. Regiunile din Nord, Taraclia și UTA Găgăuzia sunt cel mai puțin afectate de migrațiune tinerilor, înregistrând chiar și rate pozitive de migrație în unii ani, ceea ce indică o capacitate relativ mai mare de retenție a populației tinere. În contrast, zonele din Centru și Sud se confruntă cu cele mai ridicate pierderi migraționale, ceea ce amplifică dezechilibrele regionale și vulnerabilitățile demografice existente. Prognoza demografică pentru orizontul anului 2040 prevede că municipiul Chișinău, UTA Găgăuzia și o parte a regiunilor de Nord vor înregistra cele mai reduse niveluri ale migrației, cu toate acestea ele vor fi negative similară cu în celelalte regiuni administrative ale țării.

Impactul migrației asupra restructurării populației este major. În anul 2023, sporul migrațional a contribuit în proporție de 70% la declinul total al populației, în timp ce sporul natural a reprezentat doar 30%. Tinerii au avut o contribuție de 40% la această scădere. Până în 2040, se conturează o schimbare semnificativă în structura mecanismelor de declin demografic: sporul natural va deveni responsabil pentru 60% din declinul populației, iar sporul migrațional pentru 40%, cu o contribuție a migrației tinerilor estimată la 27%. Această evoluție confirmă faptul că migrația tinerilor accelerează procesul de îmbătrânire demografică, influențând creșterea indicelui de îmbătrânire și a raportului total de dependență. În consecință, atât presiunile asupra pieței muncii, cât și sustenabilitatea altor sisteme vor fi considerabil afectate în viitor.

Urmare a activităților realizate a fost elaborat un proiect al Programului de Cercetare pentru studiul sociologic „Cauze și factori determinanți ai emigrației tinerilor din Republica Moldova” (activitatea 4) care urmează a fi desfășurat conform Programului integral de cercetare în 2026.

Scopul cercetării sociologice este identificarea cauzelor, motivațiilor și factorilor determinanți ai emigrației tinerilor din Republica Moldova, prin analiza percepțiilor, aspirațiilor și constrângerilor socioeconomice resimțite de tineri, în vederea fundamentării unor intervenții publice eficiente pentru reducerea presiunii migraționale.

Obiectivele cercetării: 1. identificarea factorilor economici, sociali, culturali, instituționali și individuali care stimulează intenția de emigrare a tinerilor moldoveni; 2. analiza percepțiilor, aspirațiilor, valorilor și constrângerilor socioeconomice care influențează comportamentele migrației și decizia de plecare; 3. determinarea canalelor de migrație (formale/informale), a motivațiilor dominante (muncă, studii, reîntregirea familiei) și a statutului juridic al mobilității, în vederea evaluării măsurii în care tinerii își planifică migrarea într-un mod informat, pregătit și în condiții de siguranță.

Ipoteze de lucru: H1: Tinerii cu nivel înalt al aspirațiilor educaționale și profesionale manifestă o probabilitate mai mare de a intenționa emigrarea, comparativ cu cei care se orientează

predominant spre oportunități locale; H2: Factorii economici – în special nivelul salariului, instabilitatea locului de muncă și dificultățile financiare – constituie principalul determinant al intenției de emigrare; H3: Tinerii care dispun de rețele migratorii active (prieteni, rude, colegi în diaspora) sunt mai predispuși să utilizeze canale informale de migrație și să manifeste intenții migratorii mai ferme.

Domeniile de cercetare structurate în chestionar: A. Factori socio-demografici; B. Situația economică și ocupațională; C. Motivațiile și aspirațiile migratorii; D. Rețele sociale și canale de migrație; E. Statut juridic și informații privind mobilitatea; F. Constrângeri și riscuri percepute; G. Așteptări privind viitorul și intenția de rămânere.

Eșantionul cercetării combină eșantionarea probabilistică cu eșantionarea pe cote. În prima etapă, localitățile vor fi selectate printr-o procedură probabilistică multietapică, care include: (1) stratificare pe regiuni (Nord, Centru, Sud, municipii), (2) stratificare pe mediu de reședință (urban/rural) și (3) selecție aleatorie a localităților proporțional cu mărimea populației de 15–34 de ani. În etapa a doua, în interiorul localităților selectate, respondenții vor fi recrutați pe baza unui eșantion pe cote, stabilite în funcție de caracteristicile demografice relevante grupului studiat. Volumul calculat al eșantionului este de aprox. 442 de respondenți, cu nivel de încredere de 95%.

Pentru aprofundarea identificării patternurilor migraționale și a factorilor care alimentează migrația tinerilor a fost inițiat un studiu suplimentar bazat pe *analiza longitudinală a intențiilor de migrație, utilizând datele panel ale Studiului Generații și Gen (GGS, valurile I și II)*. Analiza se concentrează asupra intențiilor migratorii ale tinerilor de 15-39 de ani și un set extins de indicatori ce reflectă caracteristici economice, ocupaționale, opinii, atitudini și valori. Scopul acestui studiu este de a furniza explicații suplimentare privind realizarea intențiilor de emigrare declarate în 2020 (valul I) și materializate până în 2024 (valul II), precum și de a completa înțelegerea particularităților fenomenului migrației tinerilor. A fost analizată adecvarea datelor din valul I pentru o cercetare longitudinală (o parte colectate înainte de declanșarea pandemiei, iar altă parte după), identificate metodele de cercetare potrivite (difference-in-differences, instrumental variables, modele de regresie longitudinală), precum și setul de variabile independente relevante.

Un prim rezultat al cercetării vizează efectul situației de urgență asupra intențiilor migraționale, evaluat prin metoda Causal Forest, din familia tehnicilor de tip machine learning. Metoda compară nivelurile variabilei dependente în două subeșantioane și evidențiază faptul că pandemia nu a generat un efect global asupra intențiilor de migrație (probabilitatea de a manifesta intenții de emigrare a fost evaluată la -0,4 puncte procentuale, valoare nesemnificativă statistic). Cercetarea se află în derulare și urmează să fie finalizată în prima jumătate a anului viitor, suplinind baza informațională cu privire la fenomenul studiat.

Totodată, a fost inițiat un studiu privind modelarea impactului migrației externe asupra dezvoltării economice a Republicii Moldova, pentru perioada 2015-2040, prin tehnici econometrice, cu accent pe contribuția și pierderile demografice asociate tinerilor cu vârste între 15 și 39 de ani. Fundamentarea acestui demers pornește de la necesitatea de a înțelege în ce măsură migrația, în ansamblu, și migrația tinerilor, în particular, afectează performanța economică a țării și ce implicații are acest lucru pentru gestionarea fenomenului. În cadrul studiului au fost elaborate și testate mai multe modele econometrice.

Rezultatele modelărilor efectuate indică faptul că, între 2015 și 2024, creșterea stocului de migranți a avut un impact pozitiv asupra PIB-ului la paritatea puterii de cumpărare (2021), cu o medie anuală de 2,7%. Singura excepție a fost anul 2020, când restricțiile pandemice și scăderea ocupării emigranților au generat un impact negativ, de -1,7%. În restul anilor analizați, influența migrației asupra creșterii economice a fost pozitivă, cu variații anuale între 0,8% și 7,4%, datorate în principal stimulării investițiilor și susținerii consumului intern. Influența pozitivă a migrației persoanelor peste 15 ani reflectă implicit și contribuția favorabilă a tinerilor (15-39 de ani) la creșterea economică în perioada analizată, întrucât, cu excepția anului 2020, migrația netă a tinerilor a reprezentat o pondere semnificativă din migrația netă a populației adulte.

În concluzie, analiza evidențiază faptul că migrația rămâne un vector important al rezilienței economice a țării, însă necesită ajustări ale politicilor de dezvoltare: limitarea exodului tinerilor, orientarea resurselor spre îmbunătățirea calității educației și dezvoltarea sectoarelor generatoare de locuri de muncă sunt esențiale pentru o creștere sustenabilă pe termen lung.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu) și în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor)

Conform Planului de realizare a proiectului pentru anul 2025, au fost prevăzute următoarele produse științifice: un articol publicat în culegerea unei conferințe științifice naționale/internaționale, o teză publicată într-o culegere similară și 2 rapoarte prezentate la conferințe științifice naționale sau internaționale (în format PPT).

Echipa proiectului a depășit indicatorii planificați, reușind elaborarea și înaintarea spre publicare a 2 articole științifice în culegerile conferințelor internaționale. De asemenea, au fost realizate 4 comunicări orale însoțite de prezentări PPT la conferințe științifice internaționale de prestigiu, în locul celor două prevăzute inițial. În plus, în afara planului de lucru, a fost elaborat și prezentat un poster științific în cadrul Expoziției Internaționale de Inovație și Transfer Tehnologic #EXCELLENT IDEA – 2025, care au reflectat rezultatele esențiale ale cercetării.

Următoarele activități de diseminare a rezultatelor științifice au fost realizate:

a) Elaborarea și transmiterea spre publicare a articolelor:

TABAC, T., PAHOMII, I. 2025. Crtografierea migrației tinerilor din Republica Moldova: tipare actuale și scenarii demografice viitoare. În materialele conferinței "Dezvoltarea Economico Socială Durabilă a Euroregiunilor și a Zonelor Transfrontaliere" Institutul de Cercetări Economice și Sociale Gh. Zane, Academia Română Filiala Iași (0,6 c.a., în ediție).

GRIGORAȘ, E. 2025. Youth migration between constraints and opportunities: a comparative literature review. In "Economic growth in the face of global challenges. Strategies for sustainable growth, demographic resilience, and social equity" (0,4, c.a. în ediție).

b) participări orale la conferințe:

1. Conferința internațională științifico-practică „Economic Growth in the Face of Global Challenges: Strategies for Sustainable Growth, Demographic Resilience, and Social Equity”, Ed. a XIX-a, desfășurată la 9–10 octombrie 2025, la Institutul Național de Cercetări Economice, Chișinău (Republica Moldova).

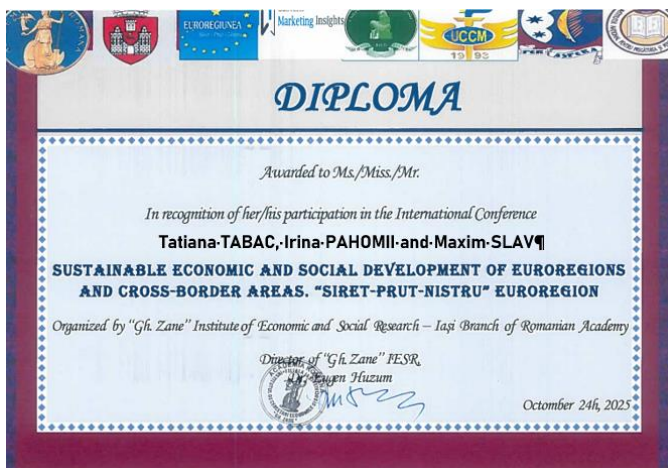
Prezentare: *Youth Migration Between Constraints and Opportunities: A Comparative Literature Review*. Autor: Ecaterina Grigoraș.

https://www.ince.md/wp-content/uploads/2025/10/Extended_Conference_Programme_NIER_2025.pdf

2. Conferința „Dezvoltarea Socială Durabilă a Euroregiunilor și a Zonelor Transfrontaliere”, organizată de Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane”, Academia Română-Filiala Iași, desfășurată la 24 octombrie 2025, Iași (România)

Prezentare: *Mapping Youth Migration in the Republic of Moldova: Current Patterns and Future Demographic Scenarios*. Autori: Tatiana Tabac, Irina Pahomii, Maxim Slav

3. Conferința internațională RELIK 2025 – Reproduction of Human Capital: Mutual Links and Connections, organizată de Department of Demography, Prague University of Economics and Business, în perioada 13–14 noiembrie 2025, ediția a XVIII-a, la Praga (Cehia).

Prezentare: *From Immediate Losses to Structural Change: Youth Migration and Population Dynamics in the Republic of Moldova (2014-2040)*. Autori: Irina Pahomii, Tatiana Tabac, Maxim Slav

**Reproduction of Human Capital - mutual links
and connections**

November 13-14, 2025
Prague

Certification of participation

We hereby confirm that

Irina Pahomii, Tatiana Tabac and Slav Maxim

participated in the 18th Annual International Conference:
Reproduction of Human Capital – Mutual Links and Connections
with paper

**FROM IMMEDIATE LOSSES TO STRUCTURAL CHANGE:
YOUTH MIGRATION AND POPULATION DYNAMICS
IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA (2014-2040)**

On behalf of the Organizing Committee

Jitka Langhajtřová
Jitka Langhajtřová

4. Conferința „Demographic Perspectives on Migration in the 21st Century” – Wittgenstein Centre Conference 2025, desfășurată la 19–21 noiembrie 2025, Viena, Austria.
<https://www.oeaw.ac.at/vid/news-events/calendar/conferences/demographic-perspectives-on-migration-in-the-21st-century>

Prezentare-poster: *Beyond Borders: How International Migration Changes Moldova’s Population*.
Autori: Tatiana Tabac, Irina Pahomii, Ecaterina Grigoraș.

c) participări la expoziții științifice:

Expoziția Internațională de Inovație și Transfer Tehnologic #EXCELLENT IDEA – 2025, 20-22 septembrie. Chișinău, Republica Moldova, 2025.

Prezentare-Poster: *Youth migration and demographic transformation in Moldova – exploring regional disparities and future scenarios*. Autor: Tatiana Tabac, Pahomii Irina.

Rezultatele obținute au fost apreciate cu **Medalia de bronz**.

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu)

Rezultatele obținute în cadrul proiectului din anul 2025 generează un impact multidimensional, contribuind semnificativ la înțelegerea profundă și fundamentarea politicilor publice privind fenomenul emigrației tinerilor din Republica Moldova.

Impact științific: Elaborarea unui cadru teoretic și metodologic integrativ, bazat pe teorii contemporane și abordări interdisciplinare, constituie o contribuție valoroasă la literatura de specialitate în domeniul migrației, demografiei, sociologiei și economiei dezvoltării. Publicarea articolelor științifice și diseminarea rezultatelor în cadrul conferințelor internaționale contribuie la vizibilitatea și validarea internațională a cercetării autohtone, consolidând poziția cercetătorilor moldoveni în rețelele academice europene.

Impact social: Proiectul oferă o bază științifică pentru formularea politicilor publice orientate spre diminuarea exodului tinerilor, promovarea incluziunii sociale și dezvoltarea oportunităților educaționale și profesionale. Prin evidențierea factorilor determinanți ai migrației și a vulnerabilităților teritoriale, proiectul sprijină luarea deciziilor informate de către autoritățile naționale și locale.

Impact economic: Analiza econometrică a relevat contribuția pozitivă a migrației asupra creșterii economice, dar și riscurile asociate pierderii capitalului uman tânăr. Aceste constatări pot ghida strategiile de dezvoltare durabilă, valorificând remitențele și experiența diasporei, în paralel cu măsuri pentru retenția tinerilor calificați în țară.

În ansamblu, proiectul își propune să contribuie esențial la înțelegerea complexă a fenomenului migrației și să ofere instrumente pentru intervenții instituționale, cu efecte pozitive pe termen mediu și lung asupra sustenabilității sociodemografice a Republicii Moldova.

8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

În cadrul implementării proiectului au fost realizate colaborări la nivel național, relevante pentru activitățile de analiză și cercetare propuse. În acest sens, Biroul Național de Statistică (BNS) a

furnizat date demografice și migraționale necesare procesării statistice și evaluării tendințelor recente ale migrației tinerilor (date cu privire la migrație și populației dezagregate pe fiecare vârstă la nivel național și regiuni administrative).

9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

La nivel internațional, proiectul a beneficiat de colaborări instituționale orientate spre accesul la date, perfecționarea abordărilor metodologice și valorificarea rezultatelor în comunitatea științifică internațională.

O colaborare esențială a fost realizată cu Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute (NIDI), care a facilitat accesarea și utilizarea datelor Generations and Gender Survey (GGS) – valurile 1 și 2, necesare analizelor longitudinale privind intențiile migrației ale tinerilor.

De asemenea, în cadrul colaborării cu Institutul de Demografie din Viena și IIASA, a fost ajustată și perfecționată metodologia de prognozare a numărului și structurii populației la nivel național și regional, inclusiv a populației tinere, contribuind la soliditatea prognozelor utilizate în proiect.

Totodată, au avut loc interacțiuni relevante cu comunitatea demografică internațională prin participarea la conferințe științifice de prestigiu (Praga, Viena), unde rezultatele proiectului au beneficiat de feedback metodologic și teoretic, ceea ce a facilitat schimbul de cunoștințe și integrarea proiectului în rețele internaționale de cercetare.

10. Dificultățile în realizarea proiectului de natură financiară, organizatorică, legate de resursele umane etc. (obligatoriu).

În procesul de implementare a proiectului au fost identificate următoarele dificultăți:

Dificultăți financiare:

- Imposibilitatea planificării participării la conferințe științifice pentru anul viitor prin economisirea resurselor de deplasare neutilizate în anul curent, din cauza perioadei scurte de execuție (5 luni) și a volumului mare al finanțării dedicate acestui scop.
- Lipsa posibilității de obținere a finanțării în avans, chiar și parțial, a îngreunat procurarea билетelor, achitarea cazărilor și a diurnelor, cercetătorii fiind nevoiți să acopere cheltuielile din fonduri proprii, cu recuperări care pot dura peste 3 luni.
- Restricții privind finanțarea cursurilor de formare profesională, în special cele necesare pentru aplicarea unor metode de cercetare avansate sau utilizarea software-urilor avansate de analiză a datelor.

Dificultăți administrative:

- Birocratizarea procesului de implementare și raportare a proiectului.
- Suprapunerea activităților științifice cu obligațiile administrative (rapoarte anuale), ceea ce a generat o presiune suplimentară asupra cercetătorilor implicați.

11. Recomandări, propuneri (opțional).

În baza experienței din anul 2025, se propun următoarele măsuri pentru optimizarea desfășurării activităților științifice:

- Permitea utilizării economiilor financiare din anul curent pentru acoperirea cheltuielilor aferente participărilor la conferințe științifice în primul trimestru al anului următor. Această măsură ar elimina presiunea valorificării accelerate a fondurilor disponibile într-o perioadă scurtă de timp.
- Introducerea posibilității de finanțare parțială în avans (ex. pentru 6 luni), în special pentru acoperirea cheltuielilor de deplasare, cazare și diurne aferente participărilor la evenimente științifice internaționale.
- Asigurarea posibilității de finanțare a cursurilor de perfecționare în metode avansate de cercetare (ex. econometrie, analiză longitudinală, software-uri specializate).
- Posibilitatea atragerii unor formatori sau experți relevanți pentru instruirea echipei de cercetare, în vederea consolidării competențelor necesare pentru continuarea și aprofundarea cercetării.
- Permișiunea de a depune rapoartele științifice după finalizarea anului calendaristic (trimestrul următor al anului), pentru a asigura timpul necesar editării articolelor elaborate.
- Revizuirea cerințelor birocratice pentru a reduce suprasarcina administrativă a cercetătorilor și a permite concentrarea pe activitățile de cercetare propriu-zise.

Conducătorul de proiect

Tabea Tatiana

(numele, prenumele, semnătura)

Data: 05.12.2025

LȘ

Confirmație semnătură
05.12.2025
specialist s. Resurse Umane
Tabea

Summary of activities and results obtained in the project in 2025

Project Code : 25.80012.0807.27TC

Project Title: "Mechanisms for Mitigating Mass Youth Emigration to Strengthen Sociodemographic Sustainability in the Republic of Moldova"

The activities carried out in 2025 aimed to establish the theoretical and methodological framework of the project and prepare for the collection of empirical data necessary to identify the determining factors of youth emigration from the Republic of Moldova.

The theoretical framework integrates complex and systemic approaches that explain youth migration through the interaction of economic, social, cultural, and institutional dimensions. The main theories employed include: the push-pull theory, social network theory, labor market segmentation theory, aspirations and capabilities theory, self-determination theory, the ecological model of development, and change theory. The methodological framework is based on an interdisciplinary approach and includes demographic forecasting, longitudinal data regression, questionnaire-based sociological surveys, econometrics, advanced statistical methods, and other well-known general-scientific methods.

The analysis of current literature confirms that youth emigration is driven by the convergence of macroeconomic factors (low wages, limited opportunities), institutional contexts, the role of social networks, and individual aspirations. Similar patterns are observed in Eastern and Southern European countries. Networks play a central role in facilitating mobility, while young people with higher education and a global outlook exhibit the highest migratory predisposition.

Recent migration trends show that individuals aged 15-39 accounted for two-thirds of the negative migration over the past decade, with pronounced peaks among those aged 19-24. Forecasts indicate a gradual decline in the intensity of youth migration until 2040. The phenomenon is territorially polarized: the Northern region, UTA Gagauzia, and Taraclia are less affected, while the Central and Southern regions experience significant losses. This pattern is expected to remain stable until the end of the forecast period – 2033.

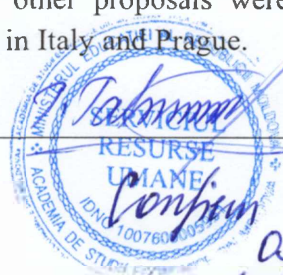
Econometric analysis for the period 2015–2024 shows that migration has contributed positively to economic growth (annual average of 2.7%), except for the year 2020. Youth have made a significant contribution due to their high share in migration flows. Overall, the results confirm the need for public policies aimed at reducing youth exodus, developing educational and professional opportunities, and increasing the institutional capacity to manage migration. The draft Program for the sociological study "Causes and Determinant Factors of Youth Emigration from the Republic of Moldova" has been developed and is ready for implementation in 2026.

Team members have developed and submitted 2 scientific articles for publication in international conference proceedings; they presented results at 4 major international conferences held in the Republic of Moldova, Romania, the Czech Republic, and Austria, as well as at 1 international exhibition. Additionally, 3 other proposals were submitted for participation in scientific conferences scheduled next year in Italy and Prague.

Project Leader: *Jabac Tatiana*

Date: *05.12.2025*

LS

/ (name, surname, signature)

Tatiana Jabac
05.12.2025
specialist s. Resurse Umane

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul 2025 în cadrul proiectului**

25.80012.0807.27TC Mecanisme de atenuare a intensității emigrației tinerilor în vederea
consolidării sustenabilității sociodemografice în Republica Moldova

1. **Monografii** (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.1. monografii internaționale

1.2. monografii naționale

2. **Capitole în monografii naționale/internaționale**

3. **Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale**

4. **Articole în reviste științifice**

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

4.4. în alte reviste naționale

5. **Articole în culegeri științifice naționale/internaționale**

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

6. **Articole în materiale ale conferințelor științifice**

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

TABAC, T., PAHOMII, I. 2025. Crtografierea migrației tinerilor din Republica Moldova: tipare actuale și scenarii demografice viitoare. În materialele conferinței "Dezvoltarea Economico Socială Durabilă a Euroregiunilor și a Zonelor Transfrontaliere" Institutul de Cercetări Economice și Sociale Gh. Zane, Academia Română Filiala Iași (0,6 c.a., în ediție).

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

GRIGORAȘ, E. 2025. Youth migration between constraints and opportunities: a comparative literature review. In "Economic growth in the face of global challenges. Strategies for sustainable growth, demographic resilience, and social equity" (0,4, c.a. în ediție).

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

7. Teze ale conferințelor științifice

- 7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)
- 7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)
- 7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională
- 7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

Notă: *vor fi considerate teze și nu articole materialele care au un volum de până la 0,25 c.a.*

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

- 8.1. cărți (cu caracter informativ)
- 8.2. enciclopedii, dicționare
- 8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

- 10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)
- 10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției)
- 10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

11. Recomandări, propuneri.

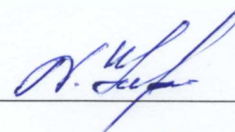
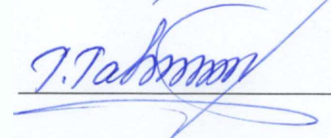
Executarea devizului de cheltuieli,

conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2025

Cifrul proiectului: 25.80012.0807.27TC

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720	67,1		67,1
Servicii medicale	222810			
Servicii editare	222910			
Servicii de cercetări științifice	222930	319,9		319,9
Servicii neatribuite altor aliniate	222999	12,4		12,4
Cheltuieli curente neatribuite la alte categorii	281900			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	316110			
Procurarea activelor nemateriale	317110			
Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri	335110			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110	0,5		0,5
Total		400,0		400,0

Conducătorul organizației **academician Alexandru STRATAN**

Economist șef **Nadejda GUȚU**

Conducătorul proiectului **dr. Tatiana TABAC**

Data:

L

Componența echipei conform contractului de finanțare 2025

Cifrul proiectului 25.80012.0807.27TC

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului) pentru 2025						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă sau nr. de ore conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Tabac Tatiana	1989	Dr.	24	01.08.2025	31.12.2025
2.	Grigoraș Ecaterina	1988	Dr.	25	01.08.2025	31.12.2025
3.	Pahomii Irina	1992	Drd.	32	01.08.2025	31.12.2025
4.	Samohvalov Artiom	1986	Drd.	32	01.08.2025	31.12.2025
5.	Slav Maxim	1997		30	01.08.2025	31.12.2025

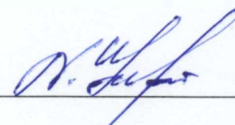
Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului) pentru 2025						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă sau nr. de ore conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Frunză Ana	2000	-	10	01.08.2025	31.12.2025

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2025					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă sau nr. de ore conform contractului	Data angajării
1.	-	-	-	-	-

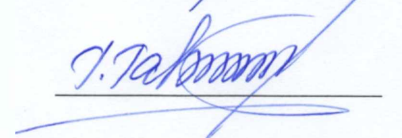
Conducătorul organizației academician Alexandru STRATAN

Economist șef Nadejda GUȚU

Conducătorul proiectului dr. Tatiana TABAC

Data: 05.12.2025

DECIZIA nr. 15/4
Senatului ASEM
din 26 noiembrie 2025

Luând act de raportul „*Mecanisme de atenuare a intensității emigrației tinerilor în vederea consolidării sustenabilității sociodemografice în Republica Moldova*”, înscris în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul: 25.80012.0807.27TC, prezentat de directorul de proiect dna Tatiana Tabac, dr., cercetător științific, Senatul ASEM constată că pe parcursul anului 2025 au fost realizate cu succes obiectivele planificate. La realizarea proiectului au participat 5 persoane, dintre care 2 doctori, 2 doctoranzi și 1 cercetător științific. Valoarea finanțării pentru anul 2025 a constituit 400,0 mii lei.

Activitățile și rezultatele obținute în anul 2025 corespund planului anual aprobat. Prin urmare au fost efectuate următoarele activități:

1. *A fost elaborat cadrul teoretico-metodologic al proiectului*, prin analiza aplicabilității abordărilor teoretice existente la studiul migrației tinerilor și metodelor de cercetare care vor asigura o abordare integrată a cercetării mecanismelor de atenuare a intensității emigrației acestora.

2. *Identificarea principalelor provocări și determinanți ai migrației tinerilor în literatura științifică națională și internațională*, pe baza unui cadru multi-nivel (macro-meso-micro) pentru a înțelege presiunile/ factorii economici, instituționali, rețelele sociale, aspirațiile individuale. Selecția literaturii a inclus bazele Scopus, ScienceDirect, SpringerLink; rapoartele OECD, ICMPCD, IOM, Banca Mondială din perioada 2010-2025.

3. *Analiza tendințelor actuale ale migrației tinerilor și estimarea impactului prospectiv pe termen mediu și lung asupra echilibrului demografic*. Cercetarea a scos în evidență ponderea majorată a tinerilor de 15-39 în migrația netă totală, în special a celor de 16 ani și 18-19 ani; polarizarea migrației tinerilor la nivel teritorial; diminuarea nesemnificativă a ratelor migrației tinerilor pe viitor conform scenariilor prognozelor demografice, contribuția majorată a migrației tinerilor la declinul populației atât în 2013, cât și la sfârșitul perioadei de prognozare – 2040, etc.

4. *Elaborarea Programului de cercetare pentru studiul sociologic „Cauze și factori determinanți ai emigrației tinerilor din Republica Moldova”* (scopul și obiectivele cercetării, subiectele de cercetare (indicatorii), definirea eșantionului, proiectarea chestionarului). Subiectele de cercetare includ: motivele (studii, muncă, familie), factorii push-pull, direcțiile principale, canalele de emigrației (individual, familie, alte rețele), statutul plecării (legal/ ilegal), statutul aflării pste hotare (legal/ilegal), competențe profesionale deținute, situație economică actuală, legătura cu piața muncii - toate corelate cu variabilele demografice (gen, vîrstă, stare civilă, mediu de reședință). Eșantionul studiului planificat este reprezentativ, stratificat pe cote și se referă la tinerii de vârstele 15-34 de ani.

5. *Alte activități de cercetare în derulare (în afara planului de activitate)* se referă la studiile privind evaluarea impactului migrației internaționale, inclusiv a migrației tinerilor (15-39 ani) asupra nivelului de dezvoltare economică a țării în perioada 2015-2039; precum și realizarea unei analize longitudinale a intențiilor de emigrare în rândul tinerilor pe baza datelor panel din studiul Generations and Gender Survey (valurile 2020 și 2024).

6. Cercetătorii proiectului au prezentat rezultatele științifice obținute la expoziție internațională și au obținut Medalia de Bronz; au realizat 4 rapoarte la conferințe științifice internaționale organizate de instituții din domeniul cercetării din Austria, Cehia, România și Republica Moldova; au transmis spre publicație 2 articole științifice, care urmează a fi incluse în culegerile conferințelor; au elaborat un rezumat extins (5 pag.) pentru participare la a 15th Alpine Population Conference 2026 care se va desfășura în luna ianuarie în Italia (cerere respinsă) și două rezumate pentru participare la conferința Young Demographers din Februarie 2026 din Praga (așteptarea deciziei). În urma celor consemnate Senatul ASEM

DECIDE:

1. A aproba Raportul anual pentru anul 2025 și rezultatele activității de cercetare științifică realizate în cadrul proiectului de cercetare și inovare „*Mecanisme de atenuare a intensității emigrației tinerilor în vederea consolidării sustenabilității sociodemografice în Republica Moldova*”, înscris în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul: 25.80012.0807.27TC, director de proiect Tatiana Tabac, dr., cercetător științific.

2. A transmite Raportul anual al proiectului însoțit de decizia Senatului ASEM către ANCD până la 5 decembrie 2025 pe suport de hârtie (3 exemplare) și electronic (versiuni identice). (responsabil: directorul de proiect).

3. A publica în Acces Deschis raportul anual al proiectului pe pagina oficială a INCE ASEM în termen de 3 zile, în conformitate cu reglementările naționale (responsabili: directorul de proiect, direcția tehnologii informaționale).

Președinte al Senatului A.S.E.M.
dr. hab. prof. univ.,
academician

Alexandru STRATAN